

van het Hof Arnhem-Leeuwarden en gaat de Hoge Raad – die in beide zaken het goedkeurende stempel ‘geen onjuiste rechtsopvatting’/‘niet onbegrijpelijk’ op ‘s hofs arrest zet – net iets te veel mee met het Hof Den Haag in de richting van ‘intentiestrafrecht’.

mr. drs. M.J.N. Vermeij
advocaat bij Noorduyn Vermeij Van Straalen Advocaten

217

Bevoegdheid Belastingdienst tot verstrekken van gegevens aan de politie

Hoge Raad
18 juni 2019, nr. 1267.17, ECLI:NL:HR:2019:857
(Mrs. Van Schendel, Buruma, Van Strien)
Noot mr. F.T.C. Dölle

[Sr art. 420bis lid 1 onder b, 420ter; Sv art. 126nd; Algemene wet inzake rijksbelastingen art. 67 lid 2; Uitvoeringsregeling Algemene wet inzake rijksbelastingen 1994 art. 43c lid 1 onder m (oud)]

De opvatting dat het opvragen van inkomensgegevens van de verdachte bij de Belastingdienst door de politie, mede op grond van welke gegevens de verdenking is ontstaan dat de verdachte zich heeft schuldig gemaakt aan witwassen, bij uitsluiting dient te geschieden door aanwending van de bevoegdheid van art. 126nd Sv, is in zijn algemeenheid onjuist. De Belastingdienst is immers bevoegd tot het verstrekken aan bestuursorganen – waaronder de politie – van onder meer de gegevens die nodig zijn om de samenwerking in het kader van de integrale toepassing en handhaving van overheidsregelingen effectief en efficiënt te laten verlopen voor zover daartoe een convenant met die bestuursorganen is gesloten, en de politie mag zich die gegevens – al of niet op haar verzoek – doen verstrekken. Voor de uitoefening van die bevoegdheid is het bestaan van een redelijk vermoeden van een strafbaar feit niet vereist. Evenmin staat het bestaan van zo een vermoeden aan die uitoefening in de weg (Cassatie van Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden (zittingsplaats Leeuwarden)).

1. Geding in cassatie

Het beroep is ingesteld door de verdachte. Namens deze heeft J. Boksem, advocaat te Leeuwarden, bij schriftuur middelen van cassatie voorgesteld. De schriftuur is aan dit arrest gehecht en maakt daarvan deel uit.

De advocaat-generaal F.W. Bleichrodt heeft geconcludeerd tot verwerping van het beroep.

2. Beoordeling van het eerste middel

2.1. Het middel komt op tegen de verwerping van een tot bewijsuitsluiting strekkend verweer. Daartoe wordt onder meer aangevoerd dat het oordeel van het Hof dat het door de politie op basis van het ‘Handhavingsconvenant regio IJsselmeer’ opvragen van inkomensgegevens bij de Belastingdienst niet op gespannen voet staat met art. 126nd Sv, blijk geeft van een onjuiste rechtsopvatting, althans ontoereikend is gemotiveerd.

2.2. Ten laste van de verdachte is bewezenverklaard dat:

“hij op een of meer verschillende tijdstippen in de periode van 1 januari 2008 tot en met 24 augustus 2010, in Nederland, tezamen en in vereniging met een ander of anderen, van het plegen van witwassen een gewoonte heeft gemaakt, immers heeft hij, verdachte, en zijn mededader(s) (telkens) – één of meer geldbedrag(en) (te weten een bedrag van 2.000 euro ten behoeve [A] en/of een bedrag van 6.320 euro en/of

– een bedrag van 1.782,85 euro en/of

– een bedrag van 2.050 euro en/of

– een bedrag van 632,30 euro en/of

– een bedrag van 906 euro en/of

– een bedrag van 588,90 euro en/of

– twee, althans één of meer auto(s), (te weten een Opel Corsa, en/of een Volkswagen Golf, en/of

– twee, althans één of meer, jetski(s) (te weten een Jetski Seadoo met registratienummer 3452, en/of Jetski Seadoo, met registratienummer 9483), en/of

of

– een blokhut, en/of

– twee, althans één of meer, fiets(en) (merk Bata-vus, type Glamorous stadsfiets RB), en/of

– meer laptops (merk Toshiba, type Satellite

P300-1FY en/of eMachines, type G525),

voorhanden gehad, terwijl hij en zijn mededader(s) wisten dat die/dat geldbedrag(en) en/of die auto(s) en/of die jetski(s) en/of die blokhut en/of

die fietsen en/of die laptop(s) – onmiddellijk of middellijk – afkomstig was/waren uit enig misdrijf.”

2.3. Het Hof heeft het in het middel bedoelde door de raadsman van de verdachte gevoerde verweer als volgt samengevat en verworpen:

“Beroep op bewijsuitsluiting

Allereerst is de vraag aan de orde of ten aanzien van verdachte sprake is van vormverzuimen in het voorbereidend onderzoek. Hieromtrent overweegt het hof als volgt.

Uit het dossier blijkt dat over verdachte in de periode van januari 2009 tot en met september 2010 verschillende keren als betrouwbaar aangemerkte CIE-informatie beschikbaar is gekomen. Uit deze informatie bleek dat verdachte zich bezig zou houden met de handel in hennep. Uit de gegevens van de RDW bleek dat verdachte van 2000 tot 2008 doorlopend één of meerdere kentekens van auto's en bromfietsen op zijn naam had staan. Daarnaast had hij een jetski op naam staan. Ook de vrouw van verdachte, medeverdachte De Witte, had een auto op haar naam staan. Deze auto was nieuw gekocht in 2008. Ook heeft zij enige tijd een Volkswagen Golf op naam gehad. De politie heeft vervolgens inkomensgegevens van verdachte, zijn vrouw en zijn thuiswonende zoon, [medeverdachte 3], opgevraagd bij de belastingdienst. De informatie bij de belastingdienst is opgevraagd op grond van het convenant met de werktitel 'Handhavingsconvenant regio IJsselland' zoals dit gold van 1 juni 2010 tot en met 31 december 2014. Op basis van bovenstaande gegevens is de verdenking ontstaan dat verdachte zich heeft schuldig gemaakt aan witwassen.

De verdediging heeft, kort gezegd, betoogd dat de gegevens van verdachte afkomstig van de belastingdienst onrechtmatig zijn verkregen nu het convenant daarvoor als grondslag is gebruikt. Daarmee is artikel 126nd van het Wetboek van Strafvordering omzeild. Voorts heeft de raadsman betoogd dat het convenant in strijd is met artikel 1 van de Grondwet, nu dit convenant is gesloten om bepaalde groepen burgers (woonwageneigenaren en allochtonen) zonder veel vormen te controleren en eventuele strafbare feiten zonder al te veel rompslomp op te sporen. Er is derhalve sprake van een vormverzuim. Dit vormverzuim zou moeten leiden tot bewijsuitsluiting van de gegevens die bij de belastingdienst zijn vergaard en al hetgeen daaruit is voortgevloeid, zodat onvoldoende bewijs overblijft om tot een bewezenverklaring te komen en verdachte dient te worden vrijgesproken.

Het hof verwerpt het verweer.

Artikel 67 Algemene wet inzake rijksbelastingen luidt als volgt:

(...)

Art. 43c Uitvoeringsregeling Algemene wet inzake rijksbelastingen luidt, voor zover van belang, als volgt:

(...)

Als partijen bij het Handhavingsconvenant regio IJsselland worden genoemd een groot aantal gemeenten, regiopolitie IJsselland, arrondissementsparket Zwolle-Lelystad en de belastingdienst. Er wordt gesproken van 'gegevensuitwisseling'. Er moet hierbij onder meer gedacht worden aan NAW-gegevens en gegevens over inkomen en uitkeringen. Het hof stelt vast dat het Handhavingsconvenant regio IJsselland een convenant is als bedoeld in artikel 43c, eerste lid, onder m van de Uitvoeringsregeling. Naar het oordeel van het hof heeft het verschaffen van informatie door de belastingdienst zijn basis in dit Handhavingsconvenant kunnen vinden.

Het opvragen van de gegevens op basis van het convenant staat niet op gespannen voet met artikel 126nd van het Wetboek van Strafvordering, temeer daar tegen verdachte ten tijde van het opvragen van de gegevens bij de belastingdienst nog geen verdenking van een misdrijf bestond.

In verband met de vraag of het convenant in strijd is met artikel 1 van de Grondwet, heeft het hof ter zitting op 15 februari 2017 twee getuigen gehoord. In de eerste plaats is de heer Neijman, ambtenaar van de belastingdienst, gehoord. Hij is betrokken geweest bij het opstellen van het Handhavingsconvenant regio IJsselland. Voorts is de heer Bolt, financieel specialist bij de politie eenheid Noord-Nederland, gehoord. Hij was als financieel onderzoeker betrokken bij het onderzoek tegen verdachte. Uit deze getuigenverhoeren is het hof niet gebleken dat het convenant discriminatoire werking en/of uitwerking had. De heer Neijman gaf aan dat het convenant juist bedoeld was om gelijkheid tussen burgers te bevorderen door gaten in de handhaving te dichten. De heer Bolt heeft verklaard dat het convenant werd toegepast in het kader van de 'patser-aanpak' en bij ongebruikelijk bezit, en dus niet alleen werd toegepast ten aanzien van woonwageneigenaren en allochtonen.

Een en ander brengt met zich dat er naar het oordeel van het hof geen sprake is van een vormverzuim.”

2.4. Bij de beoordeling van het middel zijn de volgende bepalingen van belang.

– Art. 67 Algemene wet inzake rijksbelastingen (hierna: AWR):

“1. Het is een ieder verboden hetgeen hem uit of in verband met enige werkzaamheid bij de uitvoering van de belastingwet over de persoon of zaken van een ander blijkt of wordt meegedeeld, verder bekend te maken dan noodzakelijk is voor de uitvoering van de belastingwet of voor de invordering van enige rijksbelasting als bedoeld in de Invorderingswet 1990 (geheimhoudingsplicht).

2. De geheimhoudingsplicht geldt niet indien:

a. enig wettelijk voorschrift tot de bekendmaking verplicht;

b. bij regeling van Onze Minister is bepaald dat bekendmaking noodzakelijk is voor de goede vervulling van een publiekrechtelijke taak van een bestuursorgaan;

c. bekendmaking plaatsvindt aan degene op wie de gegevens betrekking hebben voorzover deze gegevens door of namens hem zijn verstrekt.

3. In andere gevallen dan bedoeld in het tweede lid kan Onze Minister ontheffing verlenen van de geheimhoudingsplicht.”

– Art. 43c (oud) Uitvoeringsregeling Algemene wet inzake rijksbelastingen 1994 (hierna: UR AWR 1994):

“1. De geheimhoudingsplicht, bedoeld in artikel 67, eerste lid, van de wet, artikel 67, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 en artikel 10, eerste lid, van de Registratiewet 1970, geldt niet voor verstrekking aan de hierna genoemde bestuursorganen voor zover het betreft de hierna genoemde gegevens ten behoeve van de hierna genoemde publiekrechtelijke taak:

(...)

m. gemeenten, provincies, de politie, de officier van justitie, de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de Koninklijke marechaussee, de Arbeidsinspectie, de Sociale verzekeringsbank of het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen: gegevens die nodig zijn om de samenwerking in het kader van de integrale toepassing en handhaving van overheidsregelingen effectief en efficiënt te laten verlopen voor zover een convenant is gesloten met deze bestuursorganen (convenanten waarbij bestuursorganen een gemeenschappelijk handhavingstekort bestrijden)

(...)

2. De in het eerste lid bedoelde gegevens worden verstrekt op verzoek van het betreffende bestuursorgaan.

(...)

– Art. 126nd lid 1 Sv:

“In geval van verdenking van een misdrijf als omschreven in artikel 67, eerste lid, kan de officier van justitie in het belang van het onderzoek van degene van wie redelijkerwijs kan worden vermoed dat hij toegang heeft tot bepaalde opgeslagen of vastgelegde gegevens, vorderen deze gegevens te verstrekken.”

2.5.1. De regeling van de Staatssecretaris van Financiën van 17 december 2009, nr. DB 2009-735M tot wijziging van enige fiscale uitvoeringsregelingen (Stcrt. 2009, 20549) houdt, voor zover voor de beoordeling van het middel van belang, onder meer het volgende in:

“ARTIKEL VII

De Uitvoeringsregeling Algemene wet inzake rijksbelastingen 1994 wordt als volgt gewijzigd:

(...)

G

Artikel 43c, eerste lid, wordt als volgt gewijzigd:

(...)

5. In onderdeel m vervalt de zinsnede ‘bij handhavingssknelpunten’.

(...)

TOELICHTING

(...)

Artikel VII, onderdeel G (artikel 43c van de Uitvoeringsregeling Algemene wet inzake rijksbelastingen 1994)

(...)

Artikel 43c, eerste lid, onderdeel m

De omschrijving van artikel 43c, eerste lid, onderdeel m, wordt aangepast. Destijds is de onderhavige omschrijving opgenomen om fiscale informatie te kunnen verstrekken aan samenwerkingsverbanden die integraal bestuurlijk toezicht tot doel hebben. In eerste instantie ging het voornamelijk om de bestuurlijke aanpak van handhavingssknelpunten (waaronder de zogenoemde vrijplaatsen). Inmiddels zijn er meer samenwerkingsverbanden die voor het integraal bestuurlijk toezicht fiscale informatie nodig hebben. Het betreft de onlangs gestarte Regionale Informatie en Expertise Centra (RIEC), waarin de verschillende regiokantoren van de Belastingdienst participeren. De term ‘handhavingssknelpunten’ is te beperkend om dit soort samenwerkingsverbanden onder de wer-

king van onderdeel m te kunnen brengen. Daarom wordt de omschrijving aangepast.”

2.5.2. De regeling van de Staatssecretaris van Financiën van 23 december 2010, nr. DB 2010/281M tot wijziging van enige fiscale uitvoeringsregelingen, van enige overige uitvoeringsregelingen en van de Wet op de accijns (Stcrt. 2010, 21111) houdt, voor zover voor de beoordeling van het middel van belang, onder meer het volgende in: “ARTIKEL XXII

De Uitvoeringsregeling Algemene wet inzake rijksbelastingen 1994 wordt als volgt gewijzigd:

(...)

G

Artikel 43c wordt als volgt gewijzigd:

(...)

12. In het eerste lid, onderdeel m, vervalt de zinsede ‘(convenanten waarbij bestuursorganen een gemeenschappelijk handhavingstekort bestrijden)’.

(...)

TOELICHTING

(...)

De wijziging van artikel 43c, eerste lid, onderdeel m, van de UR AWR 1994 betreft een herstel naar aanleiding van de aanpassing van dit onderdeel in de regeling van de Staatssecretaris van Financiën van 17 december 2009, nr. DB 2009-735 M tot wijziging van enige fiscale uitvoeringsregelingen (Stcrt. 20549). De term handavingsknelpunten is in genoemd besluit verwijderd in verband met de introductie van de zogenoemde Regionale Informatie en Expertise Centra. Abusievelijk was de omschrijving tussen haakjes in genoemd onderdeel m hier niet op aangepast. Dat gebeurt nu alsnog.

Voor alle duidelijkheid wordt nog opgemerkt dat 43c, eerste lid, onderdeel m, van de UR AWR 1994 wordt toegepast bij de uitvoering van de aldaar genoemde samenwerkingsconvenanten en niet in situaties waarin de gegevensverstrekking primair strafvorderlijk is ingegeven.”

2.5.3. Het ‘Handavingsconvenant regio IJsselland’, zoals dit gold van 1 januari 2010 tot en met 31 december 2014, houdt, voor zover voor de beoordeling van het middel van belang, het volgende in:

“IN AANMERKING NEMENDE DAT:

Binnen de deelnemende gemeenten kunnen locaties en/of subjecten zijn waar een effectief overheidsoptreden wordt belemmerd, leidend tot een maatschappelijk ongewenste situatie en waarbij

aanwijzingen bestaan voor het aanwezig zijn van (fiscale) fraude. De belemmering van effectief overheidsoptreden betreft soms een bestaande of vermeende dreiging, soms een sociaal-culturele hindernis.

OVERWEGENDE DAT:

De convenantpartners wensen samen te werken door met een integrale overheidsaanpak een einde te maken aan maatschappelijk ongewenste ontwikkelingen, mede ter verwezenlijking van de volgende doelstellingen:

1. Wat betreft de gemeenten IJsselland:

- Het bestrijden van de overlast en de illegale/onrechtmatige praktijken als gevolg van handelen en/of nalaten van de doelgroep waarop de samenwerking gericht is.

- Bestuurlijke handhaving, doelmatiger en doeltreffender maken.

- Het handhaven en bevorderen van de openbare orde en veiligheid van de bewoners en omwonenden.

2. Wat betreft de regiopolitie IJsselland en het Arrondissementsparket Zwolle-Lelystad:

- Het bestrijden van de criminaliteit en handhaven van de openbare orde bij de doelgroep waarop de samenwerking gericht is.

- Strafrechtelijke handhaving, doelmatiger en doeltreffender maken.

3. Wat betreft de Belastingdienst:

- Het optreden gebaseerd op de fiscale regelgeving en de douanetaken bij de doelgroep waarop de samenwerking gericht is, gericht op bestuurlijke handhaving, doelmatiger en doeltreffender maken.

- Het optreden gebaseerd op de fiscale regelgeving en de douanetaken bij de doelgroep waarop de samenwerking gericht is, gericht op strafrechtelijke handhaving door de FIOD-ECD, doelmatiger en doeltreffender maken.

(...)

Artikel 2 Opzet van de samenwerking

1. Het in onderling overleg en wederzijdse afstemming richting geven aan de samenwerking door middel van het inventariseren van probleemlocaties en/of -groepen, het bij elkaar brengen van gerichte handavingsactiviteiten, en het brengen van samenhang hierin.

2. Het genereren en analyseren van informatie over de doelgroep die nodig is met het oog op het realiseren van de hierboven omschreven doelstelling(en).

3. Het onderling uitwisselen van de informatie die nodig is om de samenwerking en de integrale aanpak effectief en efficiënt te laten verlopen en die beheerd wordt door ieder der partijen.

4. In voorkomende gevallen tussen gemeenten uitwisselen van capaciteit en expertise in concrete handhavingsactiviteiten.

(...)

Artikel 4 Informatie-uitwisseling

De convenantpartners verplichten zich over en weer met inachtneming van de wettelijke bepalingen die informatie te verstrekken die nodig is om de samenwerking effectief en efficiënt te laten verlopen.

- De politie is daarbij in ieder geval gehouden aan de Wet politiegegevens en het Besluit politiegegevens.
- Het Openbaar Ministerie is daarbij gehouden aan de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens en vanaf 1 november 2004 aan de Aanwijzing verstrekking van strafvorderlijke gegevens voor buiten de strafrechtspleging gelegen doeleinden.
- De gemeente is daarbij in ieder geval gehouden aan de Wet bescherming persoonsgegevens.
- De Belastingdienst is daarbij in ieder geval gehouden aan de Algemene wet inzake rijksbelastingen, de Algemene wet bestuursrecht, de Invorderingswet 1990, de Wet bescherming persoonsgegevens.
- De FIOD-ECD is daarbij bovendien gehouden aan de Wet politiegegevens.

Binnen de hiervoor genoemde wettelijke kaders zal de gegevensuitwisseling en de aanwending van de verkregen gegevens uitsluitend plaatsvinden ten behoeve van een goede vervulling van de publieke taak van de diverse partijen.

Het Openbaar Ministerie zal daarbij in iedere afzonderlijke concrete zaak een afweging maken omtrent het al dan niet verstrekken van informatie op basis van een voldoende gemotiveerd verzoek.

Niet uitputtend kan aan de volgende informatie worden gedacht:

NAW gegevens, verblijftitels, locatiegegevens, gegevens over rechtsvorm en andere ondernemingsgegevens, gegevens over inkomen en uitkeringen, gegevens over ondernemingswinst en vermogen, gegevens over belastingen, gegevens over zakelijke zekerheidsrechten, gegevens over financieringen, gegevens over vastgoed, gegevens over schenkingen en erfenissen, gegevens over vergunningen, gegevens over subsidies, gegevens over

notariële akten, gegevens uit administratiefrechtelijke onderzoeken, gegevens uit processen verbaal, gegevens uit vonnissen en arresten, gegevens uit opsporingsonderzoeken, gegevens over overtredingen en misdrijven.

Met in achtneming van het voorgaande maken partijen in de projectgroepen nadere afspraken over de wijze van verstrekking van informatie en over de waarborgen waaronder dit gebeurt.

Artikel 5 Geheimhouding/privacy

De gegevens worden uitsluitend aangewend voor het doel waarvoor zij zijn verstrekt. Gegevens worden zonder schriftelijke toestemming van de verstrekker niet overgedragen of ter beschikking gesteld van niet convenantpartners en zijn niet raadpleegbaar voor niet convenantpartners. Hier van is uitgezonderd informatieoverdracht waartoe in wetten verplichtingen zijn opgenomen. Geheimhoudingsvoorschriften in wet- en regelgeving van de convenantpartners worden in acht genomen.

Het gestelde hieromtrent in respectievelijk de Wet politiegegevens, het Besluit politiegegevens, de Wet bescherming persoonsgegevens, de Wet Justitiële en Strafvorderlijke gegevens, de Algemene wet inzake rijksbelastingen, de Algemene wet bestuursrecht de Invorderingswet 1990 zal daarbij in acht worden genomen.

(...)"

2.6. Verweer en middel berusten op de opvatting dat het opvragen van inkomensgegevens van de verdachte bij de Belastingdienst door de politie, mede op grond van welke gegevens de verdenking is ontstaan dat de verdachte zich heeft schuldig gemaakt aan witwassen, bij uitsluiting dient te geschieden door aanwending van de bevoegdheid van art. 126nd Sv. Deze opvatting is in zijn algemeenheid onjuist. Op grond van art. 67 lid 2 AWR in verbinding met art. 43c lid 1 onder m UR AWR 1994 is immers de Belastingdienst bevoegd tot het verstrekken aan daar genoemde andere bestuursorganen – waaronder de politie – van onder meer de gegevens die nodig zijn om de samenwerking in het kader van de integrale toepassing en handhaving van overheidsregelingen effectief en efficiënt te laten verlopen voor zover daartoe een convenant als het onderhavige met die bestuursorganen is gesloten, en mag de politie zich die gegevens – al of niet op haar verzoek – doen verstrekken. Voor de uitoefening van vorenstaande bevoegdheid is het bestaan van een redelijk vermoeden van een strafbaar feit niet ver-

eist. Evenmin staat het bestaan van zo een vermoeden aan die uitoefening in de weg.

2.7. Ook voor het overige kan het middel niet tot cassatie leiden. Dit behoeft, gezien art. 81 lid 1 RO, geen nadere motivering nu het middel in zoverre niet noopt tot beantwoording van rechtsvragen in het belang van de rechtseenheid of de rechtsontwikkeling.

2.8. Het middel faalt.

NOOT

1. *Wat vooraf ging*

De aanleiding van dit arrest luidt als volgt. De politie krijgt informatie van de Criminele Inlichtingen Eenheid (CIE) dat de verdachte zich schuldig zou maken aan de handel in hennep. Ook blijkt uit de RDW-gegevens dat verschillende auto's en een jetski op naam van de verdachte en zijn vrouw staan. Vervolgens vraagt de politie de inkomensgegevens van de verdachte en de medeverdachten op bij de Belastingdienst op grond van het 'Handhavingsconvenant regio IJsselland' (hierna: het convenant). De Belastingdienst verstrekt deze gegevens. Daarop vervolgt het Openbaar Ministerie de verdachte voor het medeplegen van gewoontewitwassen. De verdachte wordt veroordeeld en de inkomensgegevens zijn voor het bewijs gebruikt.

In hoger beroep voert de verdediging aan dat sprake is van een vormverzuim als bedoeld in art. 359a Sv. De politie diende de gegevens van de verdachte op grond van art. 126nd Sv op te vragen en mocht dit artikel niet via het convenant omzeilen, aldus de raadsman. Het hof gaat aan dit verweer voorbij. Het hof acht hierbij van belang dat op het moment dat de politie de gegevens bij de Belastingdienst opvroeg nog geen verdenking van een misdrijf bestond. De raadsman klaagt onder meer hierover in cassatie.

2. *Relevante rechtspraak*

Dit is de eerste keer dat de Hoge Raad zich uitsprekt over de verhouding tussen de gegevensverstrekking op basis van een dergelijk convenant en art. 126nd Sv. Wel boog de Hoge Raad zich eerder over de verhouding van controlebevoegdheden tot opsporingsbevoegdheden. In deze rechtspraak benadrukte de Hoge Raad dat het bestaan van een redelijk vermoeden van schuld aan een strafbaar feit niet in de weg staat

aan het uitoefenen van controlebevoegdheden door de politie, zolang de rechten van de verdachte zijn gerespecteerd. Daarnaast moet de controlebevoegdheid niet uitsluitend zijn gebruikt voor een ander doel dan waarvoor deze is verleend. De politie mag de controlebevoegdheid niet enkel gebruiken voor het verrichten van opsporingshandelingen (vgl. HR 9 oktober 2018, ECLI:NL:HR:2018:1872, *NbSr* 2018/326 en HR 1 november 2016, ECLI:NL:HR:2016:2454, *NbSr* 2016/237). Politieagenten die een verdachte stoppen 'teneinde een verkeerscontrole uit te voeren' halen deze – niet bijster hoge – drempel als zij het rijbewijs van de verdachte of zijn kentekenplaten bekijken.

3. *Het middel*

In de onderhavige zaak klaagt het middel – aldus A-G Bleichrodt – in de kern over het oordeel van het hof dat het convenant een toereikende grondslag bood voor het vragen en verstrekken van inkomensgegevens. Ongeacht of sprake was van een verdenking (conclusie A-G, punt 12). Bleichrodt stelt voorop dat verdedigbaar is dat zich geen vormverzuim voordoet in het kader van het voorbereidend onderzoek in deze zaak. Op het moment van het inwinnen van de gegevens bestond volgens het hof immers nog geen verdenking van medeplegen van (gewoonte)witwassen. Nu het middel op art. 359a Sv is toegesneden, zou het hier al kunnen stranden. Dit is volgens A-G Bleichrodt echter een te restrictieve opvatting. Anders zouden ambtenaren die controlebevoegdheden in plaats van opsporingsbevoegdheden aanwenden – om zo strafvorderlijke waarborgen te vermijden – de dans ontspringen (conclusie A-G, punt 14). De hamvraag is volgens Bleichrodt dan ook of als art. 126nd Sv niet aan de orde is – omdat (nog) geen sprake is van een verdenking – de politie persoonsgegevens op grond van het convenant bij de Belastingdienst mag opvragen. Of staat ook in dat geval het bestaan van een specifieke strafvorderlijke bepaling hieraan in de weg (conclusie A-G, punt 15)? Dit is de vraag die de Hoge Raad in de onderhavige zaak beantwoordt.

4. *De Hoge Raad*

De Hoge Raad bevestigt dat – ook als het gaat over de verhouding tussen gegevensverstrekking op basis van het convenant en art. 126nd Sv – overlap kan en mag bestaan tussen de

handhavings- en opsporingsbevoegdheden van de politie. Op grond van art. 67 lid 2 AWR jo. art. 43c lid 1 sub m UR AWR 1994 mag de politie de Belastingdienst vragen om de inkomensgegevens van de verdachte. Of de politie de verdachte op dat moment al verdenkt van het plegen van een strafbaar feit, doet niet ter zake (r.o. 2.6). Gelet op voornoemde vaste rechtspraak wekt deze algemene overweging weinig verbazing. Wel valt op dat de Hoge Raad in het midden laat of de politie – zoals de raadsman betoogt – het convenant hier niet uitsluitend gebruikte voor het verrichten van opsporingshandelingen.

5. Art. 126nd Sv een zinloze drempel?

Uit de vaststellingen van het hof blijkt dat de CIE-informatie dat de verdachte zich bezighoudt met de handel in hennep, en de – daaropvolgende – vaststelling dat op naam van de verdachte en zijn vrouw meerdere voertuigen staan, de aanleiding voor de politie vormde zijn inkomensgegevens onder de loep te nemen. Ligt hierin niet besloten dat het opvragen van de inkomensgegevens van de verdachte uitsluitend plaatsvond in verband met de opsporing van mogelijke hennephandel en daarmee verband houdende witwashandelingen (vgl. HR 3 april 2018, ECLI:NL:HR:2018:487, *NbSr* 2018/193)? Onduidelijk is of de Hoge Raad deze vraag met 'nee' beantwoordt of de beantwoording van deze vraag niet relevant acht.

Bleichrodt stelt dat een doelbewuste omzeiling van art. 126nd Sv door de politie onaannemelijk is, omdat op het moment van het opvragen van de gegevens van een verdenking nog geen sprake was (conclusie A-G, punt 35). De vraag rijst of bij het *ontbreken* van een verdenking niet juist extra voorzichtigheid is geboden. Art. 126nd Sv is in het leven geroepen om te voorkomen dat de politie andere dan identificerende gegevens vordert, terwijl een redelijk vermoeden van schuld jegens de betrokkene (nog) ontbreekt (vgl. *Kamerstukken II* 2003/04, 29441, 3 (MvT), p. 8). Als de politie in dat stadium al wel via het convenant deze gegevens kan opvragen, is de drempel die – het huidige – art. 126nd Sv opwerpt zinloos.

mr. F.T.C. Dölle
advocaat bij Prakken d'Oliveira te Amsterdam

218

Belang in cassatie bij klacht over toewijzing van de vordering van de benadeelde partij in verband met oplegging van de schadevergoedingsmaatregel

Hoge Raad

18 juni 2019, nr. 3090.17, ECLI:NL:HR:2019:901
(Mrs. De Hullu, Buruma, Van den Brink, Van Strien, Claassens)

[Sr art. 36f, 141 lid 1, 300 lid 1; Sv art. 51g, 361]

De klacht dat de strafrechter als gevolg van processuele beperkingen die aan de beoordeling van de vordering van de benadeelde partij in de strafzaak zijn gesteld, de vordering niet had mogen toewijzen, rechtvaardigt geen behandeling in cassatie indien met betrekking tot hetzelfde schadebedrag de maatregel tot betaling aan de Staat als bedoeld in art. 36f Sr is opgelegd en deze maatregel in stand blijft. Deze regel heeft echter geen betrekking op gevallen waarin de klacht over de toegewezen vordering van de benadeelde partij ziet op de vraag of, dan wel tot welke omvang de schade kan worden toegewezen en daarmee ook de grond raakt waarop de verschuldigdheid van het in de opgelegde schadevergoedingsmaatregel begrepen schadebedrag is aangenomen. Dan gaat het immers niet om de strafprocesrechtelijke vraag of de benadeelde partij de door haar geleden schade in de strafzaak tegen de verdachte kan vorderen, maar om de onderliggende, aan de hand van het materiële burgerlijk recht te beantwoorden vraag of, dan wel tot welke omvang de verdachte gehouden is tot vergoeding van de schade die zowel onderwerp is van de vordering van de benadeelde partij als van de schadevergoedingsmaatregel. Om die reden zal in dergelijke gevallen gegrondverklaring van een klacht over de materiële verschuldigdheid van de schade ook gevolgen hebben voor de met betrekking tot diezelfde schade opgelegde schadevergoedingsmaatregel.

Zonder nadere motivering, die ontbreekt, is niet begrijpelijk op grond waarvan het Hof heeft geconcludeerd dat de benadeelde partij schade